

H6 – Fødselshjælp

Korrekt ydet fødselshjælp

Fødselsslynge

Rettidig fødselshjælp redder både soen og den gris, der sidder fast samt de efterfølgende grise:

1. Er fødselshjælp nødvendig? Ellers er det bedre at lade være.
2. Der må ikke være inventar mellem armen og soen. Soen må ikke kunne skade din arm ved at smide sig.
3. Vask omkring soens kønsåbning med sæbe og skyl efter med lunkent vand.
4. Sæt dig på hug bag soen, kom en handske på og godt med børslim på armen.
5. Undlad at smøre børslimen ud. Den jævner sig selv ud, når du fører hånden ind i soen.
6. Undgå at røre noget som helst med handsken, og før hånden ind i soens skede.
7. Forlæns grise gribes om nakken eller underkæben.
8. Baglæns grise gribes om bagbenene med benene mellem hhv. pege- og langfinger og langfinger og ringfinger.
9. Træk grisene ud i et jævnt træk.
10. Grisene slynges en gang frem og tilbage, så luftvejene tømmes.
11. Hvis soen står op, lægges grisene i sikkerhed i hulen.
12. Hvis soen ligger ned, lægges grisen ved yveret af soen.
13. Træk alle de grise ud der kan nås.
14. Efter fødselshjælp skal soen have ro. Hvis der ikke er født flere grise efter en halv time, skal soen undersøges igen.

Et dårligt faringsforløb, hvor der burde være foretaget fødselshjælp

Eksempler på dårlige faringsforløb.

Ingen veer:

- Giv fødselshjælp.
- Træk flest mulige grise ud.
- Hvis der ikke er født flere grise efter en halv time, undersøges soen igen.

Gris blokerer fødselsvejen:

- Giv fødselshjælp.
- Træk flest mulige grise ud.
- Giv soen ro i en time og undersøg derefter igen.

Grisen ligger forkert i fødselsvejen:

- Giv fødselshjælp.
- Skub grisen indefter.
- Grib fat om hoved eller bagben og træk grisen ud.

H6 – Fødselshjælp

1.	Fødselshjælp skal kun gennemføres, hvis du mener, at det er nødvendigt. Se H5 – Faringsovervågning. Ved fødselshjælp skades børslimhinden, og der flyttes bakterier ind i børen. Søer, der modtager fødselshjælp, har øget risiko for efterfølgende børbetændelse. Det vil påvirke soens velbefindende, mælkeydelse og frugtbarhed. Derfor er god hygiejne afgørende for soens sundhed.
2.	Ryd op omkring soen, så fødselshjælp kan gennemføres uden at skulle åbne inventar eller flytte spande og flasker. Hvis soen står op, og armen føres over et skillerum og ind i skeden, kan armen komme til skade, hvis soen smider sig.
3.	Vask soens kønsåbning med sæbe og skyl med lunkent vand, så der ikke kommer gødning med ind i børen.
4.	Brug en handske, så du ikke bliver allergisk overfor børvæske. Børslim beskytter børslimhinden imod skader, så slimhinden ikke hæver. Børslim nedsætter også risikoen for børbetændelse. Hånden uden handske skal bruges til at håndtere de grise, der er kommet ud af soen. Hvis hånden med handsken rører ved andet end fødselsgangen og grisene på vej ud, skal handsken skiftes.
5.	Undgå at få bakterier på handsken, som kommer med ind i børen og giver bør-infektion. De største risici er at du rører ved inventaret, soens ryg eller ved gulvet med handsken inden du laver fødselshjælp. Kom børslim på oversiden af hånden, og lad være med at glatte børslimen ud med den anden (beskidte) hånd.
7.	Forlæns grise gribes om nakken. Kan dette ikke lade sig gøre, så gribes grisens underkæbe. Hvis det heller ikke er muligt, så grib de to forben over forknæene mellem pegefingre og langfingre og mellem langfingre og ringfingre, så du har et ben mellem to fingre. I sidste ende kan det blive nødvendigt at benytte et redskab (se nedenfor).
8.	Baglæns grise gribes omkring bagbenene over hasen. Grib benene mellem pegefingre og langfingre og mellem langfingre og ringfingre, så du har et ben mellem to fingre.
9.	Træk grisene ud i et jævnt træk, så du har styr på, hvor meget kraft du bruger, ellers sker der skade på soen.
10.	Grise født ved fødselshjælp har ofte slim i lungerne. Hold grisen i bagbenene og slyng den en gang frem og tilbage, så slimen slynges ud. Brug den hånd som du ikke har brugt til at foretage fødselshjælp.
11.	Grise født ved fødselshjælp er ofte svage. Hvis soen står op, er der risiko for, at den lægger sig på grisene. Derfor er det bedre, at grisen får varme og sikkerhed i pattegrisehulen.
12.	Hvis soen lægger ned, lægges den udtrukne gris ved yveret af soen. Flyt eventuelle kuld-søskende, så grisen får en patte.
13.	Fødselshjælpen er først færdig, når du har trukket alle de grise ud, du kan nå.
14.	Fødselshjælp stresser soen. Det medfører, at veerne går i stå i op til en time. Soen skal tilses en time efter fødselshjælp. Hvis du mærkede grise i soen, som du ikke kunne nå, bør den første fødselshjælp dog følges op efter 30 minutter.

Redskaber: Det kan være umuligt at få rigtigt fat i en gris ved fødselshjælp. Derfor bør der være et rent redskab til fødselshjælp i farestalden. Der er følgende muligheder:

- **Fødselsslyngen** er et rør med en tråd. Røret styrer tråden hen til grisen, og tråden føres bag grisens hoved, om underkæben eller omkring bagbenene, så der er fat i grisen.